

Asia: VN/11996/2025

Lausuntopyyntö luonnoksesta hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi eläinten hyvinvoinnista annetun lain 126 §:n kumoamisesta ja laiksi eläinten lääkitsemisestä annetun lain 17 §:n muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Eläinten hyvinvointikeskuksen lausunto luonnokseen hallituksen esitykseksi eduskunnalle laiksi eläinten hyvinvoinnista annetun lain 126 §:n kumoamisesta ja laiksi eläinten lääkitsemisestä annetun lain 17 §:n muuttamisesta, diaarinumero VN/11996/2025

Eläinten hyvinvointikeskus kiittää mahdollisuudesta lausua.

Eläinten hyvinvoinnista annetusta laista ehdotetaan kumottavaksi säännös, jonka mukaan tuotantoeläimenä pidettävää sikaa ei saa kastroida kirurgisesti 1 päivästä tammikuuta 2035 lukien. Kirurgisen kastraation kiellon kumoaminen on kiistatta askel taaksepäin eläinten hyvinvoinnissa, eikä asetuluonnosta siksi tule hyväksyä.

Karjuporsaiden kirurginen kastroida on porsaalle kivulias toimenpide, jossa iho viilletään auki, kivekset vedetään ulos ihoviillosta ja siemenjohtimet katkaistaan. Kastroida aiheuttaa vakavan kudosaaurion ja voimakkaan kivun, joka jatkuu tulehdusreaktion vuoksi vielä päiviä kastraation jälkeen. Kipu aiheuttaa porsaalle kärsimystä ja monenlaista muuta hyvinvointihaittaa: se rasittaa elimistöä, lisää tulehdusriskiä, tuottaa negatiivisia tunteita ja häiritsee unta. Nuorena koettu kipu on haitallista eläimen kehitykselle ja voi hermistää kivun kokemuksille myös myöhemmin elämässä. Kastroidujen porsaiden kuolleisuus on myös suurempi kuin kastroidamattomilla.

Perustelumuiotiossakin mainittujen seikkojen nojalla kirurgisen kastraation kiellon kumoaminen perustuisi puhtaasti lihateollisuuden ja viennin tarpeisiin eikä palvelisi eläinten hyvinvoinnin etua.

Sen sijaan kastraatiokielto hyödyttäisi karjuporsaiden hyvinvointia tarpeettoman, pitkäkestoisen kivun ja stressin sekä tulehdusriskin välttämisen myötä. Kirurgisen kastraation kiellon tarpeellisuuden ja vaihtoehtojen arvioinnissa lähtökohtana tulee olla eläimen hyvinvointi, ei vain tuotannon tai viennin vaatimukset.

Maa- ja metsäministeriön asetuksella, eläinten hyvinvointilain antamin asetuksenantovaltuuksin, oltaisiin nyt muuttamassa vasta voimaan tullutta lakia eläinten hyvinvoinnista. Ministeriön antama asetusero eläinten hyvinvointilain muuttamisen osalta ei ole teknisluonteinen eikä yhteiskunnalliselta ja poliittiselta merkitykseltään vähäinen, vaan periaatteellisesti tärkeä muutosehdotus, joka tulisi antaa valtioneuvoston asetuksella. Jotta asetus ei olisi ristiriidassa lain kanssa, sen valmistelussa tulisi huomioida ensisijaisesti eläinten hyvinvointilain tarkoitus edistää eläinten hyvinvointia ja suojella eläimiä parhaalla mahdollisella tavalla niiden hyvinvoinnille aiheutuvalta haitalta.

Eläinten hyvinvointilaissa kirurgisen kastraation kiellolle alun perin asetetulla pitkällä, 12 vuoden siirtymäajalla voidaan turvata tuottajien ja teollisuuden hallittu siirtymä muihin olemassa oleviin vaihtoehtoihin, kuten immunokastraatioon tai täyskarjujen kasvatukseen. Luonnonvarakeskuksen selvityksen (Niemi ym. 2025) alustavien tulosten mukaan karjujen kasvatuksenaikaiset haasteet ja kustannukset ovat hallittavissa toimintatapoja kehittämällä. Kastraatioselvityksen (Heinonen, 2021) mukaan pelko viennin vaarantumisesta kirurgisen kastraation kiellon myötä ei ole perusteltu. Euroopan maista esimerkiksi Irlannissa, Iso-Britanniassa, Portugalissa, Espanjassa ja Alankomaissa valtaosa karjuista kasvatetaan kastroidomina. Sika-alan suurvalta Tanska taas on siirtymässä kohti immunokastraatiota.

Karjuporsaiden kirurgisesta kastraatiosta luopumista valmistelleen työryhmän (2023) laatimat suositukset tarjoavat vaihtoehtoja sika-alan toimintaehtojen turvaamiseksi kirurgisesta kastraatiosta luovuttaessa: eläinten hyvinvointikorvauksella voidaan kompensoida täyskarjujen ja immunokastroitujen karjujen kasvatuksen kustannuksia, ja elinkeinoa ja teollisuutta voidaan tukea karjunhajun tunnistusmenetelmien kehittämisessä ja muissa tarpeellisissa kehittämistoimenpiteissä ja investoinneissa. Myös Tuotantoeläinten hyvinvoinnin neuvottelukunta (2021) on kiinnittänyt huomiota karjuporsaiden hyvinvoinnin heikkenemiseen kirurgisen kastraation yhteydessä ja ehdottanut, että korvaavien menetelmien käyttöönottoa tuetaan ja tietoa kastraation vaihtoehtoista lisätään.

Heinonen, M. 2021. Kastraatioselvitys

MMM 2023: Porsaiden kirurgisesta kastraatiosta luopumista valmistelevalle työryhmälle loppuraportti

Niemi, J. ym. 2025. Porsaiden kastraatiosta luopumisen vaikutukset Suomen sikaketjussa (Karjupossu)

Tuotantoeläinten hyvinvoinnin neuvottelukunta 2021. Kannanotto maa- ja metsätalousministeriölle karjuporsaiden kastraatiosta

Helsingissä 21.8.2025

Satu Raussi ja Tiina Kauppinen

Eläinten hyvinvointikeskus

Raussi Satu

Luonnonvarakeskus, Eläinten hyvinvointikeskus - Eläinten hyvinvointikeskus